ספק אכל חלב פרק רביעי כריתות כ.

מאי ניהו כ' שמות. קא סלקא דעתך השתא שחורות ולבנות נמי כשני מינין דמו ומי ר' שמעון ור' שמעון שזורי נמי כרבי יהודה מוקמי פלוגתייהו בנתכוין לנקט אם זה ונקט אם זה כרבי יהודה מאי אתא לאשמועינן: **אלא לאו מתעסק איכא בינייהו.** דשמעיה רבי יהודה לרבי שמעון [1] שזורי דלוקי פליגתא בנאכל מלקט מלבנו אכל כמתעסק דברי הכל פטור ואתא לאיהו למימר אפילו נתכוין לנקט כו' הוי מתעסק הואיל ובאיסור נתעסק פליגי ומתיב רבי אליעזר ואפילו רבי יהושע לא פטר אלא בשני שמות אבל בשם אחד חייב ותמה אמר כו' אם כן למה נאמר כה פרט לתעסק בהיתר או כמתעסק באכל מלאכה [2] ועשה אב מלאכה אחרת: **אכל מלקט מלבנו בשם אחד.** שנתכוין לאתה זו ושכח כשנכנס אתה אחרת המסוכה לה בעינא והלכה ידו על הראשונה דברי הכל חייב הואיל ולבך נתכוין אתה ועוד כשנכנס מחשבתו לא משב אלא באותו מין עצמו: **בשני שמות.** שנתכוין לאתה זו ושכח וכשנכנס ענבים בעינא והלכה ידו על האחרונה: **ורבי יהודה סבר.** אפילו בשם אחד פליגי וסבירא ליה דשחורות ולבנות שם אחד הן הואיל ולון מין אחד. [3] (תוספות) מה שאמר כמתעסק תמיה אמי אם פטר כה ר' יהושע כמין אחד שהרי מתקיימה מחשבתו. עד כאן תוספות: **ניקדם איכא בינייהו.** שנתכוין לנקט זו אתה ואמר כך זו והלכה ידו על האחרונה [4] ר' שמעון ורבי שמעון שזורי סברי אם משם אחד דברי הכל חייב הואיל ושם אחד הן וסוף סוף תרוייהו עבד [5] ולא איכפת לן במקדים המאוחר כי פליגי בשני שמות ר' אליעזר מחייב מטעם הואיל ולשניהן נתכוין ושייכיה עשה ולא איכפת לן במקדים המאוחר ורבי יהושע פוטר הואיל ונשפת לקיעת כל אחת ואחת לא זה הוא מכוין הוה ליה כמתעסק ופטור ורבי יהודה סבר אפילו בשם אחד פליגי אבל מתכוין לתה פטר הואיל ולבך נתכוין אבל מתעסק בעלמא אלא נתכוין לאתה ולא עשאה ועשה את מכרתה דכולי עלמא פטור: **והא פניא.** פיעמא דחייסין למוקדם ומאוחר: **להדליק זו.** כשנכנס שבת לו בשנגת מלאכות: **והדליק זו פטור.** דהייסו מתעסק לא נתכוין אלא ולא עשאה ועשה את מכרתה: **להדליק ולכבות.** כשהיה נר דולק ונר כבוי ונתכוין להדליק זה אתה ואמר כך לכבות זה וכבה זה ואמר כך הדליק זה: **אם כנשימה אחת.** שנפח ומתמת הנפיחה כבה זה [6] והדליקה מייב דליכא למימר מי מוקדם ומי מאוחר: **כשני נשימות פטור.** דלא נעשית כסדר כו'): **לא אתעביד מתעסקיה.** דאיכא למימר כבה ואמר כך הדליק: **הוסיף.** הממלא [7] כלים מלבנו הגמלים: **מכבה העליונות.** שעכשיו נעשות מתחתונות וכבו מתמת המשא של עליונות ומנעביר התחתונות שכיו כבויות מתמת המשא שהיה עליהן וכשהן עכשיו עליונות נתבערות: **מאי טעמא דמאן דמחייב פרעי.** הא לא איכון [8] לאתה ולנגיה מתעסק הוא [9] שהיה נפח ונרלך לפחמין נתכוין לכבות עליונות שהיו שידע שיבערו התחתונות נתכוין לכיבוי של אלו על מנת שיתבערו אלו אף על פי שהוא [10] מקלקלם אלו: **מקלקל בכבערה.** כגון דנפח הוא כדאמר רבי יוחנן כנפח שנו דלא ניחא ליה לנפח להבעיר גחלים: **מקלקל בהבערה חייב.** דקיי"ל [11] אף על גב דשאר מקלקלים פטורין מוצל ומבעיר חייבין: **אמי כר אבין** [12] **כו' כגון שנתכוין.** לכבויי ולהבעיר ואפילו הכי מהבערה פטור תנא קמא סבר לה כר' יוסי דאמר הבערה לגלאו יצאת וליכא קרבן:

מחיב רב אושעיא [13] **רבי שמעון שזורי ורבי שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב אלא [על מה נחלקו] על דבר שהוא משום שני שמות שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר** [14] **ורבי יהודה מאי קאמר דפליגי בנתכוין ללקט ענבים ולקט תאנים שחורות ולקט לבנות ענבים ותאנים שחורות ולבנות מאי ניהו שני שמות היינו רבי שמעון ור"ש שזורי רבי יהודה מאי אתא לאשמועינן אלא לאו מתעסק איכא בינייהו דרבי יהודה סבר מתעסק חייב** [15] **[ור"ש] ור"ש שזורי סברי מתעסק פטור לא מתעסק דברי הכל פטור והכא בהא קא מיפלגי דרבי שמעון** [16] **שזורי סבר** [17] **שכח מלקט מלבו בשם אחד דברי הכל חייב כי פליגי בשני שמות ר' יהודה סבר לא שנא בשם אחד ולא שנא** [18] **בשני שמות פליגי** [19] **ורבא אמר ליקדם איכא בינייהו** [20] **והתניא** [21] **היו לפניו שתי נרות דולקות** [22] **(ארובות) ונתכוין לכבות את זו וכיבה את זו להדליק את זו והדליק את זו פטור** [23] **להדליק ולכבות וכיבה והדליק בנשימה אחת חייב** [24] **[בשתי נשימות פטור] פשיטא מהו דתימא לא איתעבד מחשבתיה דהא להדליק מעיקרא בעי ולבסוף לכבות וכי עבד מעשה כיבה ובסוף הדליק הוא ואימא פטור קא משמע לן נהי דאקדומי** [25] **(נמי) לא מקדים אחורי נמי לא מאחר תנו רבנן** [26] **החותה גחלים בשבת חייב חטאת רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר ברבי צדוק** [27] **חייב שתים מפני שהוא מכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות כמאי עסקינן אי דקא מיכוין לכבות ולהבעיר מאי טעמא דמאן דפטר** [28] **אלא דלא קא מכוין להבעיר מאי טעמא דמאן דמחייב תרתי רבי אלעזר ורבי חנינא דאמרי תרוייהו** [29] **כגון שנתכוין לכבות העליונות כדי להבעיר את התחתונות דתנא קמא קסבר מקלקל בהבערה פטור ורבי אליעזר ברבי צדוק** [30] **אמר חייב וכן אמר רבי יוחנן בנפח שנו אמר רבי** [31] **יוחנן עד כאן לא נתגלתה טעמא של הלכה זו** [32] **אמי בר אבין ורב חנניא בר אבין דאמרי תרוייהו כגון**

היינו ר' שמעון ור' שמעון שזורי. דעל כרחיך צריך לומר דהכי פירושו דמילתיה לא נחלקו על דבר שהוא משם אחד שחייב כגון תאנים ותאנים ונאכל מלקט מלבו לבנות ולבנות ושחורות ושחורות ואכל מלקט מלבו כדפי' לעיל על מה נחלקו על דבר שהוא משני שמות כגון ענבים לו תאנים לו שחורות ולבנות ואכל מלקט מלבו כדמפרש לעיל טעמייהו אכל כמין אחד ואכל מלקט מלבו [33] נתכוין לנאכל אכל מלקט מלבו כמין אחד דשלא אכל מלקט מלבו כגון שנתכוין לנקט אלו ולקט אחרות פטור משום מתעסק ורבי יהודה אמר אפילו [34] נתכוין כו' ובכי מיעט אפילו [35] ובשלא אכל מלקט מלבו ומיהא דייקינן דוקא בשני מינין אבל בחד מינא לבולי עלמא חייב כדדייק לעיל הש"ס ואמאי הא מתעסק הוא והלכן קושיין לדוכתיה והא דפשיטא ליה להש"ס הא איעבד מתעסק פטור ומוקי פלוגתייהו בנאכל מלקט מלבו ולרבי יהודה מתעסק חייב ומיירי בשלא אכל דהכי משמע דממניתין דר' יהודה מחייב טפי דקתמר ר"ש שזורי ור' שמעון אומרים לא נחלקו על דבר שהוא משום אחד שחייב כלומר בהכם ולא חייב על מה נחלקו אי אמר כו' כלומר בהכם אי אמר מתן דסבור ומל זה הייב ר' יהודה אפילו נתכוין לנקט תאנים כו' פליגי ואיכא מאן דאמרי ועוד מדקתמר תמה אני אם אם פטר כה רבי יהושע משמע דר' יהודה מחייב טפי:

כגון

כגון שנתכוין לכבות העליונות כדי להבעיר את התחתונות דתנא קמא קסבר מקלקל בהבערה פטור ורבי אליעזר ברבי צדוק [36] **אמר חייב וכן אמר רבי יוחנן בנפח שנו אמר רבי** [37] **יוחנן עד כאן לא נתגלתה טעמא של הלכה זו** [38] **אמי בר אבין ורב חנניא בר אבין דאמרי תרוייהו**

מסורת הש"ס

א) [לעיל יט.], ב) תוספתא דשבת פ"ב הי"ג, ג) [לקמן כתובות מב.], ד) תוספתא דשבת פ"ב הי"ג, ה) פ"ח מכ'.

הגהות הב"ח

(א) גב' דר"ש שזיר אבל אבד מלקט מלבו: יסי' ורבי יהודה: (ב) ר"ל דיה אם מעשה וכו' דהדליק זה חייב: (ג) ר"ה מלי מעמא וכו' הוא פטור ספ"ד:

שיטה מקובצת

א) שהוא משום שם אחר שהוא חייב על מה נחלקו על ותיבת אלא נמחק: ב) ורבי יהודה מאי קאמר דפליגי. פי' אם כמו דשיטין לשמואל דמתעסק פטור ומתני' דר' יהודה מתוקמא באבר מלקט נעמוד מילתא דרי"ש [ג"כ בהכ"] א"כ ר"י מאי אתא לאשמועינן אלא לאו מתעסק כו' אבל לא רצה לומר איפכא דר"ש ור"ש שזורי סברי מתעסק חייב ור"י [סברן] פטור דלקמארה מיפלג לישנא דר"י אפ' בהכהן ללקוט תאנים ולקט ענבים ולא משמע בולי האי דאיירי דאבר מלקט מלבו. תוס': ור' יהודה מאי קאמר דפליגי בתחבורן ללקוט ענבים ובשאבר מלקט מלבו וכדפי' לעיל והייני כו': ג) עי' בחידושין: ד) שמעון ור"ש שזורי סברי שכח: ה) ולא שנא כדבר שהוא בשני: ו) ו) עי' בחידושין: ז) הדולה או בבריות ונתנתן היבה ארוכות [נחמ"ק] ס"ו פטור. גליון בקצת ס"ו כתוב פטור ורש"י גרס כן ותתוס' בכמה דוכתא גרסי לעיל כרש"י ד"ל אבל הרא"ש גרס חייב: ח) חייב בשתי נשימות פטור בנשימה אחת חייב בשיטא: ט) נהי דאקדומי. ובסמוך פליגי ת"ק ורשב"א אי בחייב אחת אחת אם שתים לפי דאמר להקדים איכא בינייהו. תוס': יא) דשני ואלא דקא מכוין לכבות ולא קא מכוין להבעיר הליכא למיפר משום דאי מאי שנמא דשבת. ריטיה דא"כ מאי שנמא דשבת. תוס': יב) הר' אליעזר ברבי צדוק סבר חייב ותיבת מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב ובמקלקל בהבערה כ"ש דמחייב. תוס': יג) ר' יוסי חיבת יוחנן נמחק: יד) זו אבי בר חיבת אחי נמחק: טו) לר"ש ורבי שמעון שזורי דאיקבא פלוגתייהו: טז) מלאכה זו ועשה: יז) מן חיבת תוספות עד סה"ד אם הוגף בחצאי לבנות: יח) האחרונה תחילה ד' שמעון: יט) עבר מחייב ולא איכפת לן במקדים ומאוחר כו': כא) כסדר אחורי נמי לא מאחר דליכא לימר: כב) המכלה כלי מעבור: כג) איבון אלא לחדא לחדא ולגבי שניה מתעסק: כד) כוונתו שהוא נפח וצרך מחמין ומחבון לכבות עליונות שהן נטות: כה) שהוא מקלקל אצלן הש"ד: כו) אבי בר אבין חיבת אמי נמחק: כז) לן הייני דרבי יוסי: כח) פטור דר' שמעון אז ד' נמחק: כט) אפילו נתכוין כר' דשני כיונים:

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה י פיג:
כום ב מיי' שם הלי' יח:
ל ג ד מיי' פ"ז מהל' שגגות הלכה יב:

רבינו גרשום

אמר רב יוסף ר' יוסי אליבא דר' אליעזר הני מתני' ר' אליעזר אימר דנמים על האריג חייב דבגמר מלאכה הוי בשיעור מלאכה נמרה כדקאמר טעמא במסכת שבת תר תוט סתר תרי לא סתרי וכיון דבגמר מלאכה בעי שיעור מלאכה הילכך פטר שאני אבר קטנה עשה היום ומקצת למחר: נפש כי תחטא ולא ידע. אם חטא אם לאו כגון ספק חלב ספק שומן: פרט לזה שידע שחטא. ודאי אבל אינו יודע מעין אי מ' מלאכה: א"ל ר' שמעון. אדרבה זהו עיקר עצמו שמביא אשם תלוי שני יעשתה ולא ידע שידאי עשה אבל אלא ידע עשה הבא' אם אשמו: אבל ספק אכל חלב ספק לא אכל: דפשיטא לך דמביא אשם תלוי אינו מסיטא אלא צא ושאל אם מביא אשם תלוי אם לא שהרי לא ידע שודאי עשה: מאי הוי עלה. בהא דקאמר צא ושאל עליו בספק אכל ספק לא אכל ומאי קסבר ביה ר' שמעון: ד"ש דתניא חטא ואינו יודע מה חטא. באיזה מין מלאכה אי ספק חטא ספק לא חטא הייני ספק אכל ספק לא אכל מביא אשם תלוי: מאן שמעת ליה דאמר חטא כו': לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על דבר שהוא משם אחד שהוא חייב. כגון הוי למנין שני נפנים אי כ' תאנים ונתכוון ללקוט את זו ולקט את האחרת שהוא חייב והואיל ושם אחד הוא נפן ונפן אי האינה ותאינה: על מה נחלקו על דבר שהוא משום כ' שכרה. כגון אם נתכוון לבצור וקצר אי לבצור ענבים ולקט תאנים שר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר: ר' יהודה אימר לא מיבעיא בדבר שהוא משום שם אחד דמחייב ר' אליעזר אלא אפי' לקלט תאנים ולקט ענבים כו' דהייני דבר שהוא משום כ' שמות אפילו תאנים כ' שמות אחרות דהיינו דבר שהוא משום אחד: אבל מלקט מלבו. כגון הוי לפנינו שני נפנים זו תאנים ונתכוון ללקוט את זו ולקט את האחרת שהוא חייב הואיל ושם אחד הוא נפן ונפן אי האינה ותאינה: על מה נחלקו על דבר שהוא משום כ' שכרה. כגון אם נתכוון לבצור וקצר אי לבצור ענבים ולקט תאנים שר' אליעזר מחייב ור' יהושע פוטר: ר' יהודה אימר לא מיבעיא בדבר שהוא משום שם אחד דמחייב ר' אליעזר אלא אפי' לקלט תאנים ולקט ענבים כו' דהייני דבר שהוא משום כ' שמות אפילו תאנים כ' שמות אחרות דהיינו דבר שהוא משום אחד: אבל מלקט מלבו. כגון הוי לפנינו שני נפנים זו תאנים ונתכוון ללקוט את זו ולקט את האחרת שהוא חייב. כגון הוי לפנינו שני נפנים זו תאנים ונתכוון ללקוט את זו ולקט את האחרת שהוא חייב הואיל ושם אחד הן הדלקה לא איכפת לן אלא אי זו שיקדים חייב וכן בבריה דשם אחד הוא אי זו שיקדים חייב. אבל ריש ב' אחת דולקת ואחת כבה הייני ב' שמות ונתכוון להדליק קודם וקדם וכיבה בלא דעתו והדליק באותה כבייה בנשימה אחת חבריתה כגון שבאותה נשימה שמכבה זו הלכה השלהבת והדליקה חבריתה חייב דהוא הדלקה לא הויא שאחורת כבייה כגון דבנשימה אחת הוי ואתעבידא כשהבה. אבל בשתי נשימות שכיבה זו קודם בנשימה אחת והדליק האחרת בנשימה שנייה דהשתא כיון דכשתי נשימה הוי הדלקה מאוחרת הלכן פטור. ובנשימה אחת חייב פשיטא כר: קמ"ל. כיון דבנשימה אחת כיבה והדליק. נהי דאקדומי לא מאחרא. אלא כתרא (בנשימה) כיבה והדליקה הלכך חייב: **דתותה גחלים בשבת.** שלוקחן ממקום זה בסתתה ומניחן בסקום אחר חייב דאמר מר בגר הארץ: ומבעיר את התחתונות. אותן שהיו קודם התחתונות ונעמדות נעשי עכשיו עליונות ולותשות והייני מבעיר: כגון שנתכוון לכבות את העליונות. שדן מתמין גדילות ותשיבות לצורך נפחין וכן משיון לארץ שיכבו העליונות ולהבעיר את התחתונות שהיו קודם שיהו עכשיו עליונות ומתכוון שיתבער כולן לאפר דהואל והן גחלים דקים ואינו חושש להו דה"ק דלא מחייב אלא חד סבר מקלקל בהבערה מפסיד שמבעיר הגחלים לאפר הוי פטור: ור' אלעזר ברבי צדוק. סבר מקלקל בהבערה חייב וכן אמר ר' יוחנן בנפח שנינו:

כח) מדברי רבינו נראה שהיה נוהם כמשנה ל"ל ר"ש שזורי ל"ה לתה נאמר וכו' ור' יהודה הפיג לי פרט לתתעבף. כ) עד כאן שייך לעמוד הקודם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com